

Gdańsk, 1 września 2021 r.

Medale Wdzięczności wręczone.

Wzruszająca uroczystość w Europejskim Centrum Solidarności

Jedenaście osób otrzymało we wtorek, 31 sierpnia 2021 roku, Medale Wdzięczności za zasługi dla polskich przemian demokratycznych. Uroczystość odbyła się w Europejskim Centrum Solidarności w ramach Święta Wolności. - Ta wdzięczność płynie z serca - mówił Bogdan Lis, jeden z liderów Sierpnia.

Bogdan Lis, jako członek kapituły, przypomniał, że w ciągu jedenastu lat przyznawania Medalu Wdzięczności lista laureatów urosła do 701 osób i instytucji. We wtorkowy wieczór uhonorowano kolejne 11 osób.

- Ale ja już mam w głowie kolejne nazwiska, które kapituła zaproponuje - mówił Bogdan Lis. - Ta wdzięczność płynie z serca.

We wtorkowej gali Medalu Wdzięczności uczestniczyli m.in.: Sławina Kosmulska - córka Lecha Bądkowskiego, Hanna Machińska - zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich, Hans-Gert Pöttering wieloletni prezydent parlamentu Europejskiego, prezydent Aleksandra Dulciewicz, delegacja Miasta Bremy.

- Dzisiejszy wieczór jest szczególny, bo nasi laureaci, nasze laureatki pokazują, jak różne były, i są, formy współpracy i wsparcia. To będą naukowcy, to będą dziennikarze, to będą oczywiście politycy i społecznicy - od Stanów Zjednoczonych po Ukrainę - zapowiedział laureatów Basil Kerski, dyrektor ECS. - Honorujemy osoby o gigantycznych historycznych zasługach, jeszcze z lat 70., ale jak przejrzałem tak sobie biografie i spojrzałem - no właściwie to nie... Honorujemy osoby, które teraz z nami współpracują. Bronią demokracji, budują więzi, i to jest ta wspólna opowieść. Właściwie spotykamy się we współczesności, i możemy pokazać, jakie źródła historii nas łączą.

Na gali była tylko część laureatów. Niektóre medale nadano pośmiertnie, inni z uhonorowanych nie mogli przyjechać do Gdańska ze względów zdrowotnych - jak Martin Pollack, który wystąpił online i dla podkreślenia swojej sympatii dla polskich obrońców demokracji ubrany był w koszulkę z napisem KONSTYTUCJA.

MEDAL WDZIĘCZNOŚCI 2021 OTRZYMALI:

- **prof. Rita Süßmuth**

Niemiecka polityczka, przewodnicząca niemieckiego Bundestagu (1988–1998), w okresie transformacji Europy Środkowej i Wschodniej działająca na rzecz pojednania polsko-niemieckiego oraz rozwoju polskiej demokracji. Od 2005 roku jest prezeską Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich i członkinią zarządu Niemiecko-Polskiej Fundacji na rzecz Nauki.

Od 1970 roku była zaangażowana w budowę relacji polsko-niemieckich. Aktywnie wspierała zmiany społeczne, polityczne i ekonomiczne w Polsce po 1989 roku. Jako minister ds. młodzieży, rodziny i zdrowia zainicjowała wymianę uczniów między Polską a Niemcami. Jej współpraca z rządem Tadeusza Mazowieckiego zaowocowała traktatem potwierdzającym ostateczny kształt granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie Łużyckiej (1990).

- **prof. Wolfgang Eichwede**

Niemiecki historyk, od lat 60. XX wieku czynnie zaangażowany w relacje między Niemcami a krajami Europy Wschodniej.

Aktywnie wspierał wschodnich dysydentów, sprzeciwiających się komunistycznemu reżimowi politycznemu. W 1982 roku założył na Uniwersytecie w Bremie Centrum Badań nad Europą Wschodnią, które działało na rzecz niezależności kulturalnej, intelektualnej oraz społecznej mieszkańców państw komunistycznych. W centrum znajduje się największy zbiór wydawnictw podziemnych państw bloku wschodniego – ponad 100 tys. dokumentów. Od upadku rządów komunistycznych Centrum Badań nad Europą Wschodnią bada społeczeństwa oraz kultury byłego bloku wschodniego oraz analizuje przemiany i rozwój w państwach powstałych po upadku Związku Radzieckiego.

- **Martin Pollack**

Austriacki pisarz, sławista, historyk, dziennikarz i tłumacz literatury polskiej. Ze względu na swoje zaangażowanie i wybitną znajomość polskiej kultury stał się łącznikiem między polskim a niemieckojęzycznym społeczeństwem.

W latach 70. i 80. XX wieku jako publicysta i dziennikarz propagował idee polskich myślicieli i intelektualistów antykomunistycznych. Od 1977 roku był korespondentem tygodnika „Der Spiegel” w Europie Środkowej. Nagłaśniał w państwach niemieckojęzycznych działalność polskiej opozycji antykomunistycznej. Za działalność dziennikarską i wsparcie opozycji otrzymał zakaz wjazdu na teren PRL (1980–1988). Tłumaczył też polską literaturę na język niemiecki, propagując polską kulturę za granicą.

- **prof. Melanie Tatur**

Niemiecka politolożka na Uniwersytecie we Frankfurcie nad Menem, specjalizująca się w studiach nad Europą Wschodnią. Autorka badań i publikacji dotyczących fenomenu ruchu Solidarność oraz transformacji ustrojowej i dalszego rozwoju byłych państw komunistycznych.

Skutkiem jej zainteresowań badawczych było roczne stypendium naukowe w Instytucie Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie (1978–1979). W latach 80. współpracowała z Centrum Badań nad Europą Wschodnią, analizując rozwój ruchu Solidarność. Powstała m.in. publikacja zatytułowana „Solidarność jako ruch modernizacyjny”.

Po 1989 roku obszarem jej zainteresowań badawczych były m.in. proces transformacji państw postsocjalistycznych i przebieg zmian, takich jak: decentralizacja, odmienna organizacja pracy i

gospodarki oraz wpływ związków zawodowych na kształtowanie rzeczywistości społecznej i politycznej. Czynnica zaangażowała się w integrację europejską i była zdecydowanym zwolennikiem rozszerzenia wspólnoty politycznej i gospodarczej o nowo powstałe państwa postsocjalistyczne.

- **Richard Adams**

Amerykański twórca filmów dokumentalnych, autor wielu dzieł opisujących historię ruchu Solidarność. Biegłe posługuje się językiem polskim.

Autor filmu „Citizens: an American Film Portrait of Polish Solidarity”, wykorzystującego wywiady z członkami Solidarności przebywającymi na emigracji i materiały dokumentalne, uznawanego za jeden z najlepszych dokumentów o Solidarności. Premiera filmu odbyła się w Nowym Jorku w 1986 roku. Rok później pokazywany był w Museum of Modern Art w Nowym Jorku, na dwóch festiwalach filmowych i w wielu stacjach telewizji publicznej w Stanach Zjednoczonych. Funkcjonuje w obiegu do dziś, pokazywany jest z okazji rocznic sierpniowych, a także na zajęciach uniwersyteckich w Stanach Zjednoczonych.

- **Shana Penn**

Amerykańska pisarka książek historycznych z zakresu studiów slawistycznych, a zwłaszcza z polonistyki i gender studies. Wykładowczyni akademicka, dyrektorka wykonawcza Table Foundation for Jewish Life and Culture w Stanach Zjednoczonych.

W swojej książce „Podziemie kobiet” (wyd. pol. 2003) porusza problematykę statusu kobiet Solidarności. Rekonstruuje działalność opozycją kobiet, relacjonuje przykłady dyskryminacji i marginalizacji. Zbierając materiały do książki, Penn rozmawiała z wieloma działaczkami opozycyjnymi. Współzałożycielka Network of East-West Women, organizacji założonej w 1991 roku, zrzeszającej aktywistki działające w Europie Środkowej i Wschodniej oraz krajach byłego Związku Radzieckiego i Stanach Zjednoczonych. Publikuje m.in. w „Journal of Women’s History”, „Ms. Magazine”, „San Francisco Chronicle”, „The Forward”, „Women’s Review of Books” i „Gazecie Wyborczej”.

- **Carl Gershman**

Od 1984 roku pełni funkcję prezydenta National Endowment for Democracy, fundacji non profit, której celem jest wzmacnianie instytucji demokratycznych na całym świecie. NED wspiera finansowo prodemokratyczne projekty, corocznie przekazując na te cele ponad 1600 grantów. Promowanie przez niego idei demokracji niejednokrotnie napotyka sprzeciw ze strony dyktatorów i autokratów z całego świata.

Pełnił funkcję przedstawiciela USA do Komitetu Praw Człowieka ONZ podczas pierwszej kadencji Ronalda Reagana. Po obaleniu komunizmu w Polsce nowy rząd przyznał mu Krzyż Kawalerski Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej.

- **Bernard Guetta**

Francuski dziennikarz i publicysta, redaktor dziennika „Le Monde”, dla którego relacjonował polityczne i gospodarcze przemiany w Polsce oraz innych krajach Układu Warszawskiego.

Pełniąc rolę korespondenta na Europę Środkową i Wschodnią, opisywał takie wydarzenia, jak: strajki w Sierpniu '80, I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” oraz wprowadzenie stanu wojennego. Za swoje poświęcenie i wierne relacje działań polskiej opozycji w 1981 roku otrzymał prestiżową nagrodę dziennikarską Prix Albert-Londres.

Jest także autorem książki pt. „Polska” i aktywnym komentatorem wydarzeń politycznych w tej części Europy.

- **Javier Pérez de Cuéllar Guerra (pośmiertnie)**

Peruwiański polityk i dyplomata. Pełnił funkcję sekretarza ambasady w placówkach we Francji, Wielkiej Brytanii, Boliwii i Brazylii. Od 1961 roku ambasador w Szwajcarii, ZSRR, Polsce i Wenezueli. Był przedstawicielem Peru w ONZ (1971–1975).

Jako sekretarz generalny ONZ (1982–1991) wspierał proces demokratyzacji oraz przestrzegania podstawowych praw i wolności człowieka, dwukrotnie odwiedził Polskę w latach 1984 i 1989, otwarcie krytykował nadużycia władzy i podkreślał znaczenie podstawowych wolności politycznych i społecznych, jak i prawa do niezależnych związków zawodowych. W swych działaniach dyplomatycznych upominał się o młodych opozycjonistów aresztowanych przez reżim komunistyczny, w tym m.in. Jacka Kuronia, Adama Michnika, Jana Lityńskiego, Zbigniewa Romaszewskiego czy Henryka Wujca. W 1991 roku spotkał się z ówczesnym prezydentem Lechem Wałęsą w Nowym Jorku, gdy na arenie międzynarodowej witano demokratyczną i wolną Polskę. Dzięki jego staraniom doszło do zawieszenia broni w wojnie iracko-irańskiej (1988) i pokojowego uzyskania niepodległości przez Namibię (1990). Premier Peru (2000–2001).

- **Lew Zacharczyszyn**

Ukraiński działacz społeczny i polityczny, działacz harcerski, przedsiębiorca, urzędnik administracji państwowej i konsularnej. Od 1987 roku był aktywnym uczestnikiem, a następnie przewodniczącym Towarzystwa Lwa – pierwszej niezależnej organizacji społeczno-kulturalnej Ukrainy, która stała na czele odrodzenia narodowego Ukrainy, otwarcie inspirował się historią polskiej Solidarności. W działalności wzorował się na postaci Jacka Kuronia. Na początku lat 90. był radnym lwowskiego sejmiku obwodowego.

Przez lata działał na rzecz demokratyzacji Ukrainy w duchu dialogu polsko-ukraińskiego, propagując solidarność jako podstawę europejskiego porządku. Od 1989 roku działacz Narodowej Organizacji Harcerskiej Ukrainy „Płast”, później stanął czele jej struktur regionalnych (1999–2003). Był członkiem Rady Politycznej partii Pora. Pracował także jako zastępca dyrektora Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Turystyki Lwowskiej Administracji Obwodowej (2009–2015).

Jako konsul generalny Ukrainy w Gdańsku (2016–2021) działał na rzecz porozumienia między narodami, budując relacje polsko-ukraińskie na dialogu, nierzadko odwołując się do ideałów Solidarności, jak wówczas gdy wspierał działania na rzecz uwolnienia Olega Sencowa, ukraińskiego reżysera niesłusznie osadzonego przez rosyjskie władze w kolonii karnej. Zainicjował m.in. Tydzień Ukraiński w Gdańsku, promujący kulturę ukraińską i integrujący społeczność.

- **prof. Georges Mink**

Francuski socjolog polskiego pochodzenia. Ekspert w dziedzinie badań nad Europą Wschodnią. Jeden z bardziej znanych na świecie badaczy i popularyzatorów historii demokratycznej opozycji w Polsce. Kierownik Katedry Cywilizacji Europejskiej w Kolegium Europejskim w Natolinie, założonej przez Parlament Europejski na cześć Bronisława Geremka. Wykładowca Instytutu Nauk Politycznych w Paryżu. Oprócz działalności dydaktycznej kierował kilkoma ośrodkami badawczymi, w tym Obserwatorium Socjologicznym ZSRR i Europy Wschodniej, Centrum Badań nad Społeczeństwami Postkomunistycznymi. Jego badania koncentrują się na przemianach ustrojowych i przekształcaniach elit komunistycznych w Europie Środkowej i Wschodniej.

Od 2015 roku jest przewodniczącym Międzynarodowej Rady Studiów nad Europą Środkową i Wschodnią oraz członkiem zarządu Polskiego Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu.